

SPPK reaguje veľkou nespokojnosťou na plánované zmeny financovania európskeho agrosektora

Európski politici budú v najbližších mesiacoch schvaľovať rozpočet Európskej únie a budúcu Spoločnú poľnohospodársku politiku EÚ po roku 2027. V čom vidia najväčšie problémy členovia Predstavenstva SPPK?

Zdroje Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) Európskej Únie podľa návrhu dlhodobého rozpočtu EÚ na roky 2028 - 2034, ktorý Európska komisia zverejnila 16. 7. 2025, predstavujú 300 miliárd eur. Pre porovnanie súčasný rozpočet na roky 2021 - 2027 je vo výške 387 miliárd eur. Po úprave na reálne ceny roku 2025 ide o zníženie približne o 30 percent. Podľa Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory (SPPK) však prídu poľnohospodári o oveľa viac peňazí. Už dnes nás ovplyvňuje inflácia, zvyšujú sa vstupy do výroby potravín, takže predpoklad SPPK je, že konečný výpadok bude oveľa vyšší.

Poľnohospodári z viacerých členských krajín EÚ kritizovali návrhy eurokomisára pre poľnohospodárstvo Christopa Hansena. Najväčší odpor vyvolali plány na zníženie celkového rozpočtu pre poľnohospodárstvo a zlúčenie dvoch pilierov v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Ako to vidíme v SPPK a prečo sme sa aj osobne tento týždeň zúčastnili protestného pochodu pred Európsku komisiu v Bruseli?

Návrat v čase a diskriminácia veľkých fariem

„Návrh EK vôbec nezohľadňuje, čo sa deje v Európe a vo svete. Vraciame sa v čase, budeme robiť presne to isté, čo sme robili pred približne šiestimi rokmi. Úradníkom z Bruselu budeme zase 2-3 roky vysvetľovať ich odtrhnutie od reality. Z pôvodného návrhu Európskej komisie až po konečnú podobu Spoločnej poľnohospodárskej politiky neostane kameň na kameni, lebo už teraz máme odmietavé signály z celej Európy. Nepoznám krajiny, okrem škandinávskych, ktoré by sa stotožnili

s návrhom EK,“ hovorí Emil Macho, 1. podpredseda SPPK.

Podľa Emila Macha je stropovanie neakceptovateľné. Navrhnutá podpora malých poľnohospodárov, ktorí majú vyrábať potraviny, je politický fetiš. „Treba si uvedomiť, že 80 % všetkej produkcie, nielen na Slovensku, ale čím ďalej aj v Európe a vo svete, produkujú veľké poľnohospodárske subjekty. Práve oni dokážu priniesť na stôl spotrebiteľom cenovo dostupné a kvalitné potraviny.“ Prvý podpredseda na margo európskych úradníkov pripomína, že akokoľvek sa roky snažia podporovať malých poľnohospodárov, tak výsledok je úplne opačný: počet poľnohospodárov v Európe klesá a jeden subjekt sa v priemere naopak zväčšuje.

Aj podľa podpredsedu SPPK Miroslava Štefčeka aktuálny návrh EK diskriminuje väčšie podniky a nie sú jasné podmienky ani pre poľnohospodárske podielnícke družstvá: „Gro poľnohospodárskej výroby na Slovensku zabezpečuje malý počet poľnohospodárov. Ten priemer je u nás vyšší a väčšie farmy prídu o zdroj financovania priamych platieb, toto je obrovský problém.“

Jeden pilier v SPP je zlá správa pre Slovensko

V Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore je spôsob financovania SPP jasný, jeden pilier či „superfond“ je pre slovenských poľnohospodárov neistý a veľmi ohrozujúci.

V 1. pilieri potrebujeme kompenzovať príjem poľnohospodára, v 2. pilieri zase používať projekty na to, aby sme slovenské investične poddimenzované poľnohospodárske subjekty pozdvihli. „SPP je od osemdesiatych rokov dvojpilierová a svoju najväčšiu reformu zažila v roku 2003, kedy sa priame platby oddelili od produkcie, aby bol zachovaný základný príjem poľnohospodára v rámci celej EÚ. Pred rokom 2003 ako aj počas integrácie SR a ďalších 9 krajín (vstup 1. 5. 2004) sa garantovalo, že toto bude zabezpečovať pilier priamych platieb (I. pilier). Aj preto v tom čase predstavitelia EK a EÚ súhlasili s WTO (ustúpili WTO) a priame platby sa od produkcie oddelili. Toto všetko vyústilo do prijatia NR č. 1782/2003 a preambula k tomuto nariadeniu Rady to jasne menuje. Takže minimálne dvojpilierovosť je kľúčová. Zišlo by sa konečne rozbehnúť aj tretí pilier, ktorý by sa mal zaoberať riadením rizík, klimatickými zmenami, vplyvmi zmien pestovateľských a chovateľských podmienok v prípade priamych konkurentov EÚ a pod.“ vysvetľuje Martin Švajda, predseda RPPK Trenčín.

Vráťme sa ešte k jednotnému „superfonde“. Miroslav Štefček hovorí aj o nejasných pravidlách Európskej komisie pri prerozdeľovaní financií členskými štátmi. Tu pramení obava z toho, že prerozdelenie európskych peňazí našim poľnohospodárom bude závisieť od rozhodnutí a predstáv aktuálnej vlády, ktorá bude v danom čase pri moci, čo sa nemusí zhodovať s potrebami poľnohospodárov: „Na Slovensku sa stretávame s rôznymi extrémami, každé volebné obdobie a každé politické zoskupenie si dáva rôzne priority pre poľnohospodárov, takže je pre nás zložité dosiahnuť dlhodobú finančnú stabilitu pre všetkých slovenských poľnohospodárov, ktorí tvoria hodnoty a vyrábajú.“

Podľa Martina Švajdu by nebolo tiež vhodné, ak by sa poľnohospodárske fondy stali súčasťou kohéznej politiky. Aké sú podľa neho dôvody?

- a) podniky v ťažkostiach by sa pravdepodobne nedostali k peniazom,
- b) bolo by náročné zabrániť presunom v neprospech agropodnikateľov,
- c) administratíva by sa nezjednodušila.

SPPK sa bude v najbližších mesiacoch touto témou intenzívne zaoberať a to nielen na domácej, ale aj na európskej pôde.